

ДОКЛАД ЗА НАПРЕДЪКА НА СЪДА В РАЗГРАД

юли 2006

Този доклад се издава в рамките на проект „Засилване на обществената подкрепа за съда в Разград - гражданско участие за прозрачно правораздаване“, осъществяван от Центъра на НПО в Разград, Младежки форум 2001 и Център за подкрепа на жени в с.Стражец, в сътрудничество с Окръжен съд и Районен съд - Разград.

Публикуваните констатации, изводи и препоръки са на трите местни граждански организации, Окръжен съд и Районен съд - Разград и по никакъв начин не ангажират Американската агенция за международно развитие на САЩ.

СДРУЖЕНИЕ ЦЕНТЪР НА НПО В РАЗГРАД

Проектът се финансира от Американската агенция за международно развитие на САЩ чрез Инициативата за укрепване на съдебната система в България.

Доклад за напредъка на съда в Разград, юли 2006

Не е разрешено публикуване на части от книгата под каквато и да е форма - електронна, механична, фотокопирна или по друг начин - без писменото разрешение на издателя.

Град Разград, юли 2006 г.

Доклад за напредъка на съда в Разград

ТРИМЕСЕЧЕН АНАЛИТИЧЕН ДОКЛАД ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ГРАЖДАНСКОТО НАБЛЮДЕНИЕ НА СЪДА В РАЗГРАД

март - май 2006 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

Глава I. Заключение и препоръки	5
Глава II. Изводи	5
2.1. Динамика на съдебното производство	5
2.2. Съдът и гражданите	6
2.3. Архитектурна среда	6
Глава III. Препоръки	6
3.1. Относно архитектурната среда	6
3. 2. Относно съдебните процедури	6
3.3. Относно разпределение и насрочване на делата	6
3.4. Относно конфликт на интереси	7
3.5. Относно поведението на съдиите	7
3.6. Относно дейността на съдебните заседатели	7
3.7. Относно дейността на съдебната администрация	7
3.8. Относно връзките с обществеността	7
Глава IV. Резюме	8
1.1. Дефиниция и описание на проблема	8
1.2. Оценка на алтернативни политики	8
1.3. Заключение и препоръки	8
Глава V. Увод	9
2.1. Контекст на проблема	9
2.2. Дефиниция на проблема	9
2.3. Формулировка на намерението	9
2.4. Методология и граници на документа	10
2.5. Описание на проблема	10
2.6. История на проблема	11
2.7. Проблемът в контекста на прилаганите в момента политики	11
2.8. Твърдение	12
2.9. Обосновка	12
Глава VI. Наблюдавани съдебни заседания	12
3.1. Статистика	12
3.2. Обект на наблюдение	12
3.3. Профил на гражданските наблюдатели и на експертната група	13
3.4. Впечатления за съдебните канцеларии в Районен съд и Окръжен съд-Разград	13
3.5. Впечатления за поведението на съдиите в Районен съд и Окръжен съд-Разград	13
3.6. Впечатления за поведението на съдебните заседатели	14
3.7. Впечатления за поведението на прокурорите в Районен съд и Окръжен съд-Разград	14
3.8. Впечатления за адвокатите по време на съдебни заседания	14
3.9. Общо впечатление за атмосферата в съдебна зала	14
3.10. Обща оценка за Окръжен съд - Разград за воденето на съдебни заседания - по шестобалната система	15
3.11. Обща оценка за Районен съд-Разград за воденето на съдебни заседания	15

3.12. Впечатления на гражданите - поглед отвън	15
3.13. Препоръки на гражданите	18
Глава VII. Възможни политики	18
4.1. Нормативна рамка на анализа	18
4.2. Оценка на алтернативните политики	18
Глава VIII. Приложения	19
Глава IX. Статистика	23
Глава X. Библиография	25
Наблюдение на публичния образ на съда в Разград	26
Изводи	33

ЗАКЛЮЧЕНИЯ И ПРЕПОРЪКИ

Обществените нагласи показват подобряване на средата за нормално функциониране на двата съда в Разград. Необходимо е да се обмисли възможността за приемане на план за усъвършенстване на правораздаването в Разград. За основа на плана може да се ползват аналитичните доклади за гражданско наблюдение по този проект.

Би могло да се предложи на Окръжен съд - Разград да има табло на насрочените дела във Върховния касационен съд, които не пращат призовки, а призовават чрез Държавен вестник. Трудно се намира Държавен вестник, в който всеки последен петък на месеца се публикуват насрочените дела. Така, например, в бр. 27 от 31 март 2006г. на Държавен вестник е публикуван списъкът на насрочените дела за месец май 2006г.; на 28 април 2006г. са публикувани делата, които ще се разгледат през месец юни и т.н.

ИЗВОДИ

2.1. Динамика на съдебното производство

Напредък

- Насърчителен е фактът на наемането на администратори на компютърната техника в Окръжен и Районен съд - Разград;
- Има подобрене във функционирането на съдебните служби - от месец март 2006г. работи Бюро БУЛСТАТ на етаж 2 в Окръжен съд - Разград;
- Забелязва се намаляване на съдебните заседания, започнали със закъснения;
- В Районния съд вече са внедрени софтуерните системи ЛОТ 1 - Програма за управление на съдебните дела, ЛОТ 2 - Програма за управление на работния поток от документи, ЛОТ 3 - Единна регистърна система и ЛОТ 4 - Система за издаване на свидетелства за съдимост, но на практика се използва само софтуерната система ЛОТ 4 за издаване на свидетелства за съдимост.

Без промяна

- Все още не е въведен принципът на случайното разпределяне на съдебните дела в Окръжен съд - Разград;
- В Окръжния съд все още не се използват всички автоматизирани софтуерни продукти за управление на съдебната дейност - от ЛОТ 1 до ЛОТ 4;
- Продължава протакането на съдебното производство и честото отлагане на съдебни дела;
- Съдилищата спазват формално обявения часови график;
- Не се спазва стриктно редът в съдебната зала;
- Няма установени процедури за извикване на свидетели, ако аудиоуредбата не работи. Ненужно се ангажира страна по съдебно дело да извиква свидетели или вещи лица в съдебна зала;
- Честа практика е съдии да задържат продължително време папките с материали по съдебните дела. За страните по съдебни дела не е удобно във времето да правят справки в канцелариите на съда в Разград;
- Съдебните заседатели не са активни в съдебния процес;
- Съдиите често се обръщат нелюбезно към страните и говорят на „ти“, особено

но на подсъдимите;

- Няма добра координация между Районен съд и Окръжен съд - Разград при насрочването на делата;

Няма съществена промяна в сравнение с първия тримесечен аналитичен доклад от 15 март 2006г.

2.2. Съдът и гражданите

- Гражданите имат положително отношение към съдиите в Окръжен и Районен съд - Разград и оценяват като добър професионализма им.
- Гражданите дават положителна оценка за ефективно и качествено обслужване в канцелариите на двете съдилища в Разград.
- Очакванията на гражданите са с посока да получават любезно отношение от страна на съдебните служители.
- Отделни групи граждани съобщават, че има прояви на пристрастия от страна на съдии и служители и наличие на дискриминационно отношение.
- Няма съществена промяна в сравнение с доклада от 15 март 2006г.

2.3. Архитектурна среда

- Все още е лоша средата за провеждане на съдебните заседания - лоша чувателност в съдебните зали, породен от силен външен шум;
- Канцеларията по граждански дела в Районен съд - Разград е тясна, вратата се отваря навътре. Това затруднява гражданите
- Без промяна е архитектурната среда (аналитичен доклад от 15 март 2006г.).

Глава III

ПРЕПОРЪКИ

3.1. Относно архитектурната среда

- Да се подобри материалната база - удобни канцеларии, разширени съдебни зали, стаи за адвокати;
- Гражданите да могат да ползват санитарен възел в сградата на съда;
- Шумът от външната среда в съдебните зали да се изолира по ефективен начин;
- Председателите на двата съда да решат въпроса с тясната канцелария за граждански дела до края на съдебната ваканция, когато ще бъде завършена сградата на бившия хотел „Абритус“ и се очакват размествания;

3.2. Относно съдебните процедури

- Да се използват ефективно автоматизирани системи за управление на съдебната дейност - ЛОТ 1, 2, 3 и 4;
- Съдебните процеси да се водят ефективно и без често отлагане;
- Председателите на двата съда да търсят служебна отговорност от съдиите за често отлагане на съдебните дела;
- В съдебните зали да има ефективен контрол за спазване на вътрешния ред;
- Да се приложи ефективен механизъм за повикване на свидетели в съдебната зала, ако не работи системата за звуково оповестяване;

3.3. Относно разпределение и насрочване на делата

- Да се използва ефективно принципът на случайния подбор при разпределяне на съдебните дела в Окръжен съд - Разград в изпълнение на чл.12а от Закона за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт;
- Да се проучи възможността за координиране между Районен съд и Окръжен

- Разград при насрочването на съдебните заседания;
- Всеки ден в графика на делата да се обявяват имената на съдебните състави, които ще разглеждат съдебните дела.

3.4. Относно конфликт на интереси

- Прозрачност на съдебните дела, в които между страните има конфликт на интереси, основан на семейни, икономически или други предпоставки, в съответствие със законите и Правилника за работа на съдебната администрация.

3.5. Относно поведението на съдиите

- Съдията да следи за спазването на реда в съдебна зала - да не се нарушава забраната да се влиза с включен мобилен телефон;
- Съдиите да използват ефективно времето при вземане на съдебните дела и да ги връщат в разумен срок в канцелариите за ползване от гражданите, страни по делата;
- Съдиите да използват учтива форма на обръщение „ВИ/ВИЕ“ към всички участници в съдебния процес;

3.6. Относно дейността на съдебните заседатели

- Да се засили и популяризира ролята на съдебните заседатели в съдебния процес;
- Да бъдат избирани резервни съдебни заседатели, които да заместват титулярите, за да не се отлагат съдебните дела;
- Да се организира обучителна програма за съдебните заседатели, която да ги образова и мотивира да изпълняват отговорно и по съвест своята дейност;
- Да се въведе ясна информираност относно критериите за избор на съдебни заседатели;
- Да се даде гласност на процедурата по излъчване и избора на съдебни заседатели;

3.7. Относно дейността на съдебната администрация

- Да се използват ефективно офис техника в услуга на гражданите;
- Съдебните документи да се написват в регламентирания срок;
- Съдебните служители да се отнасят с внимание, да предоставят компетентна информация и качествено обслужване;

3.8. Относно връзките с обществеността

- Необходим е ясен информационен механизъм за дейността на двете съдебни институции в Разград;
- Необходимо е да се назначат служители за връзки с обществеността в двата съда в Разград, които да отговарят за информационните бюра;
- В Районен съд - Разград е необходимо е да се назначи дежурен служител, който да насочва влизащите граждани;
- В коридора на Окръжен съд - Разград да има табло със списък на публикуваните в Държавен вестник насрочени дела във Върховния касационен съд;

РЕЗЮМЕ

4.1. Дефиниция и описание на проблема

Фокусът на доклада е анализирани резултатите от наблюдение на дела, страна по които са представители на уязвими групи - безработни, социалнослаби граждани, млади хора, етнически малцинства, хора с увреждания, жертви на насилие, жени. Гражданското наблюдение на съда в Разград ще осигури условия за защита на местните общности и техните интереси, ще повиши качеството и ефективността на предоставяните от съда обществени услуги. Съдебната институция в Разград ще бъде по-прозрачна и достъпна за гражданите на Разград.

Със сериозни проблеми се сблъскват и гражданите, които търсят определена информация. В Окръжен и Районен съд - Разград липсва механизъм за информиране на гражданите за дейността на двете институции, за случаи на отсрочени дела или променени часове - няма служител за връзки с обществеността, не се обявяват в интернет-страниците на двете съдилища в Разград, няма указателни информационни табла. Служителите в деловодствата съвместяват функциите и на информационни бюра. Това води до увеличена (несвойствена) ангажираност, а от тук нерядко и до нетолерантно и неетично отношение към гражданите. Поведението на част от съдиите, служителите в съдебната администрация и полицаите от „Съдебна полиция“ се окачествява от гражданите като високомерно (<http://court-rz.hit.bg>)

4.2. Оценка на алтернативни политики

Висшият съдебен съвет е приел *Медийна стратегия на съдебната власт* (протокол № 25/25.06.2003г). Целите на стратегията са *създаване на единна информационно-медийна стратегия на съдебната власт (СВ) и преодоляване на създаденото у обществото впечатление, че публичните изяви на съдебната власт са личностни, а не институционални, както и създаване на позитивен, реалистичен обществен облик на съдебната система*. Основен принцип на медийната стратегия на съдебната власт е конституционното право на гражданите да бъдат информирани, освен в случаите, когато законът забранява достъп до даден вид информация. Висшият съдебен съвет предвижда в структурата на съдебната власт да се назначат специалисти по връзки с обществеността, които осъществяват посредничеството между съдебната система и обществеността. Тяхна задача е да преценяват, каква информация трябва да бъде сведена до общественото внимание, както и да сътрудничат на магистратите и журналистите за връзките помежду им. <http://www.vss.justice.bg>, рубрика Доклади.

4.3. Заключение и препоръки

Съдът като важна обществена институция дължи отчетност на гражданите, което предполага и присъствието на гражданските наблюдатели в съдебните зали. Гражданското наблюдение на съдебната система дава възможност да се подобри публичният образ на съда и да се повиши общественото доверие. От наблюденията на доброволците се установи липса на механизъм в Окръжен съд и Районен съд - Разград за информиране на гражданите. По тази причина гражданите се лутат в отделни стаи и етажи, въпреки, че има надписи на канцелариите. Препоръчва се съдилищата да ползват за пример таблата на областната и общинската администрации в Разград.

„Съдът бавно, но сигурно се променя“. За по-малко от година, двата съда в Разград сериозно подобриха своята дейност. Видими са постиженията в няколко области: подобряване на съдебните процедури, започване на съдебните заседания в обявените часове, написване на съдебните актове в едномесечен срок, отзивчивост на съдебните служители, качеството на съдебните услуги.

Основните препоръки на гражданите към съда са: да се подобри материалната база - удобни канцеларии, разширени съдебни зали, стаи за адвокати; шумът от външната среда в съдебните зали да се изолира по ефективен начин; в съдебните зали да се въведе ефективен контрол за спазване на реда; необходим е ясен информационен механизъм за дейността на двете съдебни институции в Разград.

С доклада на 16 май 2006г. Европейската комисия праща България на поправителен изпит през месец октомври 2006г. Законодателните органи, органите на реда и правосъдието, трябва да превъзмогнат всички недостатъци и да изпълнят поетите ангажменти за членство в Европейския съюз.

УВОД

5.1. Контекст на проблема

Според проучването по проект „Гражданско наблюдение на съда в Разград“, гражданите се нуждаят от достъпни форми за информиране за дейността на съдебните институции (анкетирани 194 граждани). Голям процент от анкетираните граждани смятат, че е много важно наличието на: информационни центрове, информационни материали, статистически отчети. Пълният текст, както и препоръките и очакванията на гражданите може да се види на интернет адрес: <http://court-rz.hit.bg>, рубрика Бюлетин/Документи/Проучване.

5.2. Дефиниция на проблема

По време на гражданското наблюдение се оформиха няколко групи впечатления: относно поведението на съдиите, прокурорите, съдебните заседатели и адвокатите - съдии говорят тихо и бързо, с цел икономия на време, прокурори и адвокати закъсняват за съдебни заседания, институтът на съдебните заседатели в някои наказателни дела е ограничен. Има впечатления за лоша архитектурна среда в съдебната сграда. В Окръжен и Районен съд - Разград липсва механизъм за информиране за дейността на двете институции - няма служител за връзки с обществеността, интернет-страници, указателни табла. Липсва отразяване на важни за местната общност съдебни дела в различните съдебни инстанции. Служителите в деловодствата съвместяват функциите и на информационни бюра. Това води до увеличена (несвойствена) ангажираност, а от тук нерядко и до нетолерантно и неетично отношение към гражданите. (<http://court-rz.hit.bg>)

Гражданските наблюдатели са коректив при взаимодействието между съда и обществото. Те предлагат препоръки за подобряване на публичния образ на съда, ползващ се с доверието и подкрепата на местната общност.

5.3. Формулировка на намерението

Гражданското наблюдение на дела в Окръжен съд и Районен съд - Разград осигурява подкрепа за ефективно правораздаване, повишаване на обществената осведоменост и доверието на гражданите в съда. Активното гражданско наблюдение на прозрачността на съда помага за идентифициране на несъвършенства в съдебното правораздаване.

Приоритетите на наблюдението в съдебна зала са:

- Да се поддържат конструктивни отношения със съдебната институция;
- Да се помогне на съда да достигне своя потенциал, като се набележат недостатъците, предоставят се препоръки за възможни решения и се лобира за промени;
- Да се разпространи и обменя информация с организации и институции, които осигуряват преки услуги и подкрепа на хора от целевата група;
- Да се подпомогне постигането на баланс между правата на обвиняемия и правата на пострадалите. Между ефективното съдебно производство и бър-

зото правораздаване.

- Целите на наблюдението в съдебна зала са:
- Да се гарантира, че съдебната система ще бъде отговорна за своите действия, като се насърчи присъствие на граждани в съдебната зала;
- Да се установят негативни тенденции, практики и проблеми в съдебната система и да се предложат варианти за решаването им;
- Да се подобри правораздаването;
- Да се повиши обществената осведоменост и доверието на обществото в съдебната система.

5.4. Методология и граници на документа

Методологията на изработване на доклада през месец май 2006г. включва два компонента, всеки от които представлява независим източник на информация

1. Месечни доклади за дейността на всеки граждански наблюдател, които представляват израз на осъществено **Гражданско наблюдение на съда**. Гражданските наблюдатели присъстват на заседания по наказателни, граждански и бракоразводни дела в Окръжен съд и Районен съд - Разград, в които поне една от страните е представител на уязвима група: етнически малцинства, хора с увреждания, социалнослаби граждани, жертви на насилие, деца, самотни родители, затворници, наркомани и други. Впечатленията си наблюдателите отразяват в карти за наблюдение на наказателни и граждански дела. Данните, които не могат да бъдат събирани по време на самото заседание, се допълват със съдействието на служителите от канцелариите на Окръжен съд и Районен съд - Разград.
2. Извършване на паралелно **наблюдение на публичния образ на съда** чрез попълване на анкетни карти - поглед отвън;

В края на всеки три месеца Гражданската консултативна група (Експертната група) анализира и реструктурира информацията от посочените източници и изработва аналитичен доклад по предварително одобрен формат. Структурата на аналитичния доклад включва резюме, увод, описание, възможни политики, заключение и препоръки, приложения и библиография.

Скала от измерване напредъка на съда - сравнение с първия аналитичен доклад (15 март 2006г.)

- *Постигната положителна промяна;*
- *Негативна промяна;*
- *Без промяна;*

5.5. Описание на проблема

В процеса на наблюдение се откриха няколко важни тенденции в нагласите на гражданите по отношение на начина, по който се водят съдебните дела в Окръжен и Районен съд - Разград. Съдебните процедури не са ясни за обикновения гражданин. Делата се отлагат твърде често. Няма вътрешна уредба с микрофони. Особено лошо впечатление прави системното закъсняване на съдиите с по 10-15 минути. наблюдава се в някои случаи пристрастие сред съдиите и прокурорите

Практика е няколко дела да се насрочват в един и същи час, което намалява значително ефективността на правораздаване. По колко дела ще се насрочат за определен час това определя съдията с оглед на времето, което е необходимо за отделните дела. Часовият график е задължителен, защото гражданските дела минават на две четения - чл. 107 от Гражданския процесуален кодекс. Неспазване на повторното повикване на страните може да бъде основание за нарушение на процесуални правила и отмяна на съдебното решение. Влизането и излизането на хора без порядък в залата понякога е недостатък на съдията. Ползването на техниката, ясното и бавно говорене, за да могат хората в залата добре да чуват, зависи също от съдията. Акустиката в залите е много лоша, а външните шумове от улицата още повече пречат на нормалното протичане на съдебното заседание.

5.6. История на проблема

Никога досега в новата история на България съдът като институция не е бил обект на наблюдение или контрол. Преди 1990г. е имало строга система за контрол, като тоталитаризмът не е отминала и съда.

С приетата през 1991г. Конституция на Република България, съдът е определен като основен носител на съдебната власт в България. За последните 17 години броят на съдиите се увеличи три пъти. Увеличил се и канцеларският апарат, с компютри и друга техника. Значително по-голям е процентът на отложени дела, по-дълги са сроковете на решаване. Няма никакви обективни причини правораздаването да не е на европейско ниво, както и своевременно да се отстранят законодателните пречки.

Случайното разпределение на делата и инсталирането на необходимата ИТ-система трябва да стане ефективно в национален план. По отношение на функционирането на системата на съдилищата, не е прието окончателно решение за създаване на специализирани съдилища или за намаляване на броя на съдилищата. Новите разпоредби за конкурсни процедури за подбор и назначаване на магистрати сега трябва да бъдат приложени. Единен механизъм с добре определени критерии за оценка на качеството на работа на магистратите все още не е налице. Корупцията в съдебната власт остава сериозно предизвикателство.¹

Като цяло е постигнат ограничен напредък, както относно качеството и отчетността на правосъдието, така и що се отнася до институционалните отношения между изпълнителната и съдебната система. България е необходимо да завърши реформата в съдебната система, да осигури реални резултати и да предприеме допълнителни стъпки за гарантиране на нейната независимост.

Отчетността, прозрачността и ефикасността на съдебната система се нуждаят от допълнително укрепване. Допълнителни усилия са необходими за успешното прилагане на принципа на случайно разпределение на дела в страната. По-обективни и прозрачни механизми са необходими за оценката на качеството на работата на магистратите. Всякакви двусмислия по отношение на независимостта на съдебната власт следва да бъдат отстранени. Наблюдаваха се затруднения в досъдебната фаза на процеса поради процедурни правила и недостатъчния брой следователи. Досега са налице малко осезаеми резултати по отношение на борбата с организираната престъпност.²

5.7. Проблемът в контекста на прилаганите в момента политики

ВСС не се бори реално с корупцията в съдебната система³

Според доклад от гражданския мониторинг върху работата на Висшия съдебен съвет на Институт за развитие на публичната среда⁴, в работата на ВСС липсва достатъчно прозрачност като остават неясни мотивите, при които съветът назначава магистрати. Отбелязва се, че ВСС не е разработил механизъм за следене на противоречивата и неправилна съдебна практика. В доклада се посочва, че в повече от половината съдилища не е въведена автоматизирана система за разпределение на делата. Когато били отправени запитвания до отделни съдилища за наличието на тази система, Върховният касационен съд и Върховният административен съд просто не били отговорили на въпроса дали имат такава система. Въвеждането на автоматизирана система за случайното разпределение на дела е сред най-забавяните елементи от съдебната реформа. Критики за неизпълнението на този ангажимент бяха отправени в последните два доклада на Европейската комисия. Преди месец от ВСС обявили, че в над 90% от българските съдилища делата се разпределят по случаен признак, но само в 34% от тях това става чрез компютър. В останалите делата се разпределят случайно и ръчно.

Българската съдебна система се наблюдава и управлява от Висшия съдебен съвет, състоящ се от 25 члена, които включват преподаватели по право, съдии, прокурори и следователи. Председателства се от министъра на правосъдието, който няма право да

¹ Мониторингов доклад на Европейската комисия, 16 май 2006г., страница 4-5.

<http://www.government.bg/cgi-bin/e-cms/vis/vis.pl?s=001&p=0037&n=000026&g=>

² пак там, страница 4-5, <http://www.government.bg/cgi-bin/e-cms/vis/vis.pl?s=001&p=0037&n=000026&g=>

³ <http://www.mediapool.bg/show/?storyid=118080&srcpos=1>, 9 юни 2006г.

⁴ Изследването е направено в периода 9 ноември 2005г. – 30 май 2006г.

гласува.

Първоначално ВСС е замислен от законодателя като начин българските съд и следствие да се предпазят от политически натиск. Все повече експерти, обаче, са на мнение, че това решение е произвело обратен ефект, като е дало твърде много власт на правораздавателните органи и е направило техните действия непроницаеми за граждански контрол.

5.8. Твърдение

Гражданското наблюдение е много необходимо за подобряване дейността на съдилищата в Разград и за широка информираност на местната общност. Независимото гражданско наблюдение ще увеличи отчетността, прозрачността и ефикасността на съдебната система. Общественият контрол е иновативен подход за усъвършенстване на правораздавателния механизъм, който включва подобряване връзките с обществеността, поведението на всички участници в съдебния процес и промени в архитектурната среда на съдебната сграда. Обективното гражданско мнение е необходимо условие за подобряване взаимодействието между съда и обществото.

5.9. Обосновка

Според западни анализатори, българската съдебна система се оказва най-бавно реформиращият се сектор в държавата след края на социализма през 1989г. Нейните непрозрачност, неефективност и функционален хаос, съчетани с липса на обществен контрол я превърнаха в един от най-големите проблеми на страната в нейния проект на присъединяване към Европейския съюз.

В Конституцията на България и в Закона за съдебната власт липсват текстове за граждански контрол върху дейността на съдилищата като публични институции по правораздаване.

Глава VI

НАБЛЮДАВАНИ СЪДЕБНИ ЗАСЕДАНИЯ

6.1. Статистика - Приложение - диаграма 8.2, диаграма 8.3

През трите месеца март-май 2006г. са наблюдавани общо 56 съдебни заседания по 55 съдебни дела. От тях в Районен съд са наблюдавани 47 съдебни заседания (84%), а в Окръжен съд 9 съдебни заседания (16%).

През месец март 2006 г. пет граждански наблюдатели наблюдаваха общо 18 съдебни заседания по 18 съдебни дела. Всичките съдебни заседания бяха в Районен съд - Разград. От 18 съдебни дела, 17 са наказателни дела за престъпления от общ и частен характер и 1 е гражданско дело.

През месец април 2006 г. са наблюдавани 14 съдебни заседания по 14 съдебни дела. От тях 9 са наказателни дела от общ и от частен характер, 4 бракоразводни дела и 1 гражданско дело. 11 съдебни заседания са наблюдавани в Районен съд - Разград и 3 съдебни заседания в Окръжен съд - Разград.

През месец май 2006 г. са наблюдавани общо 24 съдебни заседания по 23 съдебни дела. От тях 17 са наказателни дела за престъпления от общ и частен характер и 6 бракоразводни дела. В Окръжен съд са наблюдавани 6 съдебни заседания, а в Районен съд 18 съдебни заседания.

6.2. Обект на наблюдение - Приложение - таблица и диаграма 8.4.

Възрастовите граници на представителите на уязвимите групи са от бг. до 64г. Съществуват наблюдавани съдебни дела, в които двете страни са представители на една или повече уязвими групи.

Поради ограничения достъп до материалите по съдебни дела, в Окръжен съд - Разград не се установиха към коя уязвима група принадлежи една от страните при наблюда-

ваните съдебни заседания. Две от наказателните дела са за престъплението убийство, а третото е наказателно дело от административен характер и няма отношение към проекта. Поради същата причина не е възможно да се изберат съдебни дела за наблюдение, в които поне една от страните е от уязвима група.

6.3. Профил на гражданските наблюдатели и на експертната група

Трима граждански наблюдатели са с юридическо образование, 1 - е с висше педагогическо образование, 1 - с висше инженерно образование. Доброволците са мотивирани да наблюдават съдебни дела, за да подобрят публичния образ на съда и да повишат прозрачността и отчетността на съда в Разград.

През месец април 2006г. беше увеличен съставът на Експертната група. Към седемте уважавани местни адвокати се присъединиха психолог, религиозен водач и предприемач.

6.4. Впечатления за работата на съдебните канцеларии в Районен съд и Окръжен съд-Разград

За съдебната канцелария по наказателни дела в Районен съд Разград гражданските наблюдатели имат много добри впечатления от съдебните служители - те са любезни и услужливи. Предоставят съдействие на гражданските наблюдатели при разглеждане на материали по съдебно дело. За съдебната канцелария по гражданските дела също има добри впечатления, но продължава да е затруднен престоят на гражданите - стаята е много малка и вратата се отваря навътре.

Забелязва се напредък за подобряване работата на съдебните канцеларии в сравнение с впечатленията от първия аналитичен доклад. Прави впечатление на гражданските наблюдатели, че се е подобрило отношението на административния секретар и служителите в съдебните канцеларии в Окръжен съд - Разград. В съдебните канцеларии в Окръжен съд - Разград не се разрешава достъп до материали по съдебно дело, което не е приключено до момента. Прави впечатление, че не се обявяват имената на съдиите и съдебните заседатели преди или по време на съдебното заседание. Постоянна практика е гражданите да не знаят кой съдебен състав гледа тяхно дело.

Има **положителна промяна** в отношението на съдебните служители към гражданите в сравнение с наблюденията от първия тримесечен аналитичен доклад от 15 март 2006г. Без промяна е подобряването на архитектурната среда относно стаята на деловодството по граждански дела в Районен съд.

6.5. Впечатления за поведението на съдиите в Районен съд и Окръжен съд-Разград

Мнението на доброволците за поведението на съдиите през наблюдавания период е добро, те стриктно изпълняват професионалните си ангажименти, проявяват активност в съдебните процес, разпитват много свидетели.

Съществуват наблюдения, че някои от съдиите в Районен съд - Разград говорят бързо по време на съдебно заседание с цел икономия на време. Съдии не използват учтива форма ВИ/ВИЕ към участниците в съдебен процес. Някои от съдиите в Окръжен съд - Разград говорят тихо и не се чува в съдебна зала. Честа практика е съдиите да задържат папките с материали по съдебни дела и това затруднява страните по делото да правят справки в деловодствата. Не се забелязва стремеж съдиите да написват решенията си преди изтичане на 30-дневния срок.

В двете съдилища не се обявяват имената на съдиите и съдебните заседатели преди или по време на съдебно заседание. Тази информация не е обявена никъде.

Съдът не изпълнява разпоредбата на чл. 109, ал.1 от Гражданския процесуален кодекс, да се приканват страните по делото към сключване на спогодба.

Продължава да е спорен въпросът за дискриминацията в съда срещу етническите групи. Една немалка група роми (живеещи в квартала между хотел „Разград“ и ж.к. „Орел“) съобщават няколко случая на лошо отношение на съдии, съдебни служители и съдебни полицаи към

тях. Според потърпевшите, причина за лошото отношение е произходът на гражданите и етническата им принадлежност.

В сравнение с впечатленията от първия аналитичен доклад (15 март 2006г.) няма промяна относно поведението на съдиите в Районен съд - Разград.

6.6. Впечатления за поведението на съдебните заседатели

За първи път бе наблюдавано поведението на съдебните заседатели през второто тримесечие.

През наблюдавания период се установи, че съдебните заседатели не са активни по време на съдебно заседание. Те създават впечатление, че не са полезни за съдебния процес, не вършат полезна работа в съда, не се чува тяхното мнение. Съдебните заседатели не си знаят правата и задълженията. Мнението на експертите от Гражданската консултативна група е, че институтът на съдебните заседатели е много ограничен, само по някои наказателни дела.

6.7. Впечатления за поведението на прокурорите в Районен съд и Окръжен съд - Разград

Прокурорите са активни, изпълняват стриктно професионалните си задължения според наблюденията на доброволците.

Има напредък относно облеклото на прокурорите в сравнение с миналия наблюдаван период. По време на наблюдението се установи, че всички прокурори са подобрили външния вид.

Прави впечатление, че някои от прокурорите закъсняват за съдебно заседание.

Забелязано е, че прокурорите в преобладаващата част от случаите застъпват приоритетно позициите на държавните институции и местната власт. Те много рядко подкрепят позицията на граждани или групи граждани.

През наблюдавания период няма промяна в поведението на прокурорите в сравнение на доклада за наблюдението през първото тримесечие (15 март 2006г.).

6.8. Впечатления за адвокатите по време на съдебни заседания

Според впечатленията на гражданските наблюдатели през наблюдавания период, адвокатите защитават своите клиенти с всички законни средства и твърдо отстояват интересите. Адвокатите правят искания в съдебно дело да бъдат призовани и разпитани голям брой свидетели. Впечатленията на гражданските наблюдатели са, че това е една от причините за честите отлагания на съдебни дела. Поради несъгласувания график на съдебните заседания между Окръжния и Районния съд, някои от адвокатите закъсняват за началото на съдебно заседание.

Няма промяна относно поведението на адвокатите в сравнение с впечатленията от първия аналитичен доклад.

6.9. Общо впечатление за атмосферата в съдебна зала

През наблюдавания период гражданските наблюдатели забелязаха, че в зала 1 на Районен съд - Разград аудиоуредбата на моменти не работи и възниква проблем с оповестяването на другите участници в съдебния процес. Често се налага един от адвокатите лично да извиква свидетелите в съдебно заседание. Има впечатления относно установената забрана да не се влиза в съдебната зала с включени мобилни телефони. Често се случва да звънят телефони, което смущава реда в съдебно заседание. Често влизат и излизат хора по време на съдебните заседания.

Продължава да е налице слаба чуваемост в съдебните зали. Със затопляне на времето се отварят прозорците, шумът от външната среда осезаемо пречи на работата на страните по време на съдебно заседание. Има впечатление за увеличаване на допълнителните шумове в съдебните зали, които са със западно изложение и са с изглед към площад „Независимост“.

Гражданските наблюдатели не са установили наличие на конфликти или напрежение

между страните по време на наблюдение на съдебните дела.

Няма промяна в сравнение с първия тримесечен аналитичен доклад от 15 март 2006г..

6.10. Обща оценка за Окръжен съд - Разград за воденето на съдебни заседания през наблюдавания период - по шестобалната система

Има видим напредък относно ресурсното осигуряване на съда. Отбеляза се, че от месец март работи Бюро БУЛСТАТ на етаж 2 в Окръжен съд - Разград. Назначен е и системен администратор на компютърна техника в Окръжния съд.

Намалява броят на делата, започнали със закъснения.

Гражданските наблюдатели не могат да формират пълни впечатления в Окръжен съд - Разград поради ограничен достъп до материалите по делото. По този начин не могат да се попълнят картите за наблюдение и доброволците не могат да дадат коректна и обективна оценка.

От 1 май 2006 година е въведено разпределение на делата на принципа на случайния подбор и според поредността на постъпването на делата⁵. Не се използват гостатъчно систематизираните софтуерни продукти от ЛОТ 1 до ЛОТ 4 за управление на съдебната дейност.

Няма промяна в сравнение на аналитичния доклад от 15 март 2006г.

6.11. Обща оценка за Районен съд-Разград за воденето на съдебни заседания през наблюдавания период - по шестобалната система

Гражданските наблюдатели оценяват като добра дейността на Районен съд - Разград през наблюдавания период. Тази оценка е повлияна от наблюденията, че: съдът се стреми да бъде обективен и точно да прилага процесуалните закони.

В съда от 8 май 2006 година вече е въведено разпределение на делата на принципа на случайния подбор и според поредността на постъпването на делата.

Има тенденция за намаляване на съдебните заседания, които започват със закъснения.

В Районния съд вече са внедрени софтуерните системи ЛОТ 1 - Програма за управление на съдебните дела, ЛОТ 2 - Програма за управление на работния поток от документи, ЛОТ 3 - Единна регистърна система и ЛОТ 4 - Система за издаване на свидетелства за съдимост. Отново е налице отлагане на много съдебни заседания - отлагат се дела и заради отсъствие на съдебните заседатели, т.е. поради непълен съдебен състав. По време на съдебно заседание звънят телефони, което пречи на атмосферата за работа в съдебната зала. Шумът от външната среда осезаемо пречи да се чуват изявленията на страните по време на съдебно заседание.

Липсва информираност за критериите за определяне на съдебните заседатели и какъв е механизмът за подбора им.

Назначен е системен администратор за управление на компютърната техника.

Наблюдава се положителна промяна в Районен съд - Разград, в сравнение с аналитичния доклад от 15 март 2006г.

6.12. Впечатления на гражданите - поглед отвън - Приложение - диаграма 8.1.

През месец март 2006г. бе осъществено второто текущо наблюдение на публичния образ на съда в Разград. Попълнени са 43 анкетни карти по метода на случайния подбор. Проучването бе организирано в четири основни района в града.

Проучването на общественото мнение предостави информация за мнението на гражданите относно качествата на съдиите и съдебните служители в канцелариите на Районен съд и Окръжен съд - Разград, как се информират за дейността на съдебната система, съдиите и съдебните служители в Разград, в бъдеще от къде биха искали да получават информация за дейността на съда в Разград, как оценяват качеството на правораздаване в Районен съд и Окръжен съд - Разград и какви качества притежават съдиите, какво е отношението им към съдебния процес, доволни ли са от обслужването на служителите в

⁵ чл. 12а от Закона за изменение и допълнение на закона за съдебната власт, ДВ, Бр. 59 от 1994г. В сила от 12.05.2006г. Обн. ДВ. Бр.39.

канцелариите на съда, прозрачни ли са за гражданите механизмите на функциониране и отчетност на съда в Разград и какви са техните препоръки за подобряване дейността на съда в Разград. Резултатите от второто месечно текущо наблюдение показват активна гражданска позиция. Гражданите се интересуват се от дейността на Окръжен съд и Районен съд - Разград. Препоръките, които предоставят за подобряване дейността на съдебната система в Разград са актуални и уместни. Извършена е съпоставка с първата месечна оценка през декември 2005г. Пълният текст на настоящето проучване и съпоставката му са публикувани на интернет адрес: <http://court-rz.hit.bg>, рубрика Прозрачност.

Изводите от текущо наблюдение на съда в Разград са:

- Гражданите се информират за дейността на съдебната система в Разград от медиите - телевизия, вестници, радио, интернет. Не е малък процентът на анкетиранияте, заявили потребност от провеждане на личен разговор със съдебен служител. Местните средства за осведомяване са важен източник за получаване на информация за дейността на Окръжен съд и Районен съд - Разград.
- Анкетиранияте граждани споделят, че формират впечатления и като страничен наблюдател на дейността на съда и директно като клиенти на услуги.
- Преобладава положителното отношение на голяма част от участниците в анкетата към съдиите в двете съдилища. Добра е оценката на участниците за професионализма на съдиите в Районен съд - Разград. Те оценяват високо професионализма и на съдиите в Окръжен съд - Разград.
- Ефективно и качествено е обслужването в канцелариите на съда в Разград, дават компетентна информация, спазва се работното време е мнението на анкетиранияте граждани.
- Прави впечатление сравнително високият процент на отговорилите, които предполагат прояви на пристрастие от съдии и служители и наличие на дискриминационно отношение.
- Голяма част от анкетиранияте смятат за недостатъчна прозрачността и отчетността на съда в Разград. Те предлагат да се организират и съществуват различни форми и пресконференции за информиране на обществеността за дейността и свършената работа на съдебната институция.
- Много от анкетиранияте граждани не се ангажират с конкретно мнение и препоръки и отговарят с „Не мога да преценя“ и не посочват отговор, вероятно защото не са ползвали услугите, които предоставя съдът или нямат преки впечатления от неговата дейност.

През месец юни 2006г. бе осъществено третото текущо наблюдение на съда в Разград. Попълнени са 45 анкетни карти в 5 „гнезда“ в град. Използван бе методът на случайния подбор. Анкетатори бяха: екип на проекта, граждански наблюдатели.

Резултатите от проучването показват, че повече от 70.00% от гражданите се информират за дейността на съдебната система в Разград от средствата за масово осведомяване - телевизия, вестници, радио. Първоначална информация за дейността на съда гражданите получават от местната телевизия и преса. Преобладава и голям процент анкетирани /12.00%/ , които получават информация за дейността на съда от интернет. 7.00% предпочитат да получат информация за съдебната система в личен разговор със служители и съдии. Анкетиранияте посочват повече от един отговор, тъй като източниците за информация за дейността на съда са повече от един.

Почти половината от гражданите /над 45.00%/ формират впечатленията за дейността на съдиите и съдебните служители в Разград от средствата за масово осведомяване. Близо 1/4 от гражданите получават информацията като странични наблюдатели на дейността на съда. 14.00% от тях формират впечатленията си директно като ползватели на услугите, които предоставя съдът. Анкетирани граждани споделят, че се информират за дейността на съда от личен разговор със съдебни служители.

На въпроса **„Как оценявате качеството на правораздаване в Окръжен съд-Разград?“**

преобладава оценка „Задоволително“ /20.00%/ - за безпристрастно и обективно правораздаване в Окръжен съд-Разград. Малко повече от 15.00% са отговорите „Лошо“ /21.00%/ „Отлично“ е мнението на 11.00%. „Не мога да преценя“ посочват по-голямата част от участниците в анкетата /35.00%/. Показателят: Бързината на съдебното производство анкетираните граждани оценяват „Задоволително“ /33.00%/. Процентът на анкетираните граждани, посочили отговор „отлично“: за бързина на съдебното производство е 9.00%. Отговорът „Не мога да преценя“ /25.00%/ показва, че гражданите нямат информация за услугите, които предлага Окръжен съд Разград.

В анкетата участват граждани от различни възрастови групи Най-активни в проучването са гражданите между 20 и 40 години. От всички участници в анкетата жените са 61.00, мъжете - 39.00%. Голям е процентът на образованите граждани, които се интересуват от въпросите на съдебната система. Преобладават участниците с висше образование - 47.00%, със средно са 42.00%.

Изводите от третото текущо наблюдение са:

- Гражданите са информирани и проявяват интерес към дейността на Окръжен съд и Районен - Разград.
- Предоставят ценни препоръки за подобряване дейността на съдебната система в Разград.
- Гражданите поставят задоволителна оценка за качеството на правораздаване в Районен съд и Окръжен съд - Разград.
- Положително е мнението за професионализма на съдиите в Районен и Окръжен съд Разград. Голяма част от гражданите смятат, че съдиите проявяват обективност и ефективност при вземане на решенията, ползват се с обществен престиж.
- Доволни са от обслужването на съдебните служители в канцелариите на двата съда. Служителите се отнасят с внимание към гражданите, бързо, компетентно и качествено. Половината от анкетираните смятат, че работното време се спазва стриктно от служителите.
- В еднакъв процент са тези, които имат доверие в съдебната система в Разград и тези, които проявяват недоверие.
- Гражданите очакват дейността на съдебната система в Разград да бъде прозрачна и да даде по-широка отчетност.
- Половината от анкетираните желаят в бъдеще да получават информация за дейността на съда отново от медиите - преса, радио, телевизия, интернет.
- Местните средства за информация са основен източник за получаване на информация за дейността на Окръжен съд и Районен съд - Разград.
- Сравнително висок е процентът на отговорилите /42.00%/ , които допускат прояви на пристрастие от съдии и служители и наличие на дискриминационно отношение.
- Прави впечатление активната гражданска позиция при предоставянето на препоръки за подобряване работата на съдебната институция в Разград. Предложенията на гражданите са относно подобряване прозрачността и информираността за дейността на съда. По-широк достъп до медиите. Гражданите са на мнение, че в съда е необходимо да се изгради санитарен възел.
- Гражданите не са активни в отговорите на въпросите от анкетата. Не се ангажират да дадат конкретен отговор, поради това, че не са ползвали услугите на съда и нямат преки впечатления.
- Висок е процентът на младите хора на възраст от 20-40 години и участниците с висше образование.

Близо 70.00% от анкетираните граждани не посочват конкретни препоръки. Предложенията на гражданите са свързани предимно с подобряване прозрачността и предоставяне на повече информация за дейността на съдебната система в Разград. Гражданин предлага в съда да има отворен санитарен възел. Съществува и мнение, че дейността на съда не зависи от препоръките на гражданите, тъй като няма да се вземат предвид. Пъл-

ният текст на настоящето проучване и съпоставката му са публикувани на интернет адрес: <http://court-rz.hit.bg>, рубрика Прозрачност.

6.13. Препоръки на гражданите:

- Да няма корупция в съдилищата в Разград.
- По-бързо съдопроизводство при спазване на сроковете.
- Съдебните служители да предоставят бърза и точна информация, да бъдат любезни и учтиви.
- Да се назначават повече компетентни и млади служители, които да обслужват бързо и качествено гражданите на Разград.

Глава VII

ВЪЗМОЖНИ ПОЛИТИКИ

7.1. Нормативна рамка на анализа

Успешното сътрудничество между екипа на Центъра на неправителствените организации и Окръжния съд и Районния съд в Разград представлява ключов момент за постигане на целите на проекта и осъществяване на гражданското наблюдение на съда. Традиционният анализ на наблюденията на доброволците представя публичния образ на съдебната институция. В хода на поетия ангажимент за членство в Европейския съюз, съдебната власт е изправен пред предизвикателство: необходимостта да се укрепи съдебната система чрез приемане и изменение на нормативни актове и да подобри връзките си с обществеността.

7.2. Оценка на алтернативните политики

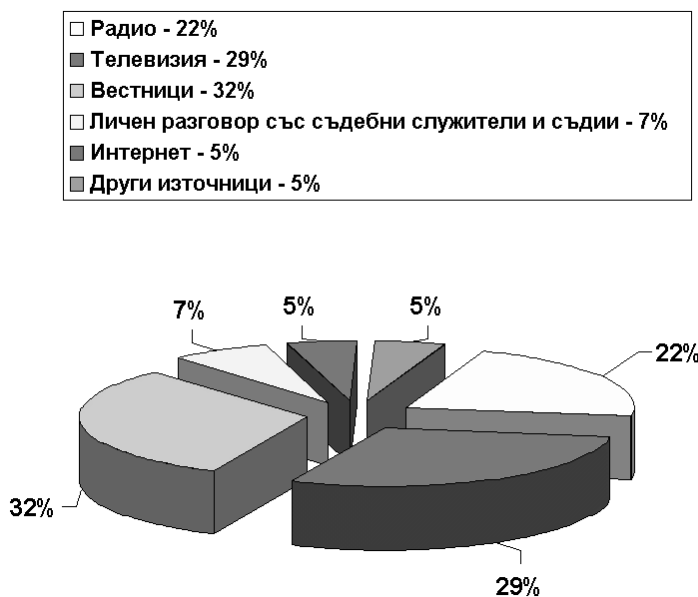
Окръжен съд - Варна е приел *план с петгодишен период за подобряване на ефективността, прозрачността и предвидимостта на правораздаването в България. В плана е посочен като приоритет подобряване връзките с обществеността. Поставена е цел повишаване на гаранциите за откритост, прозрачност и адекватен достъп на обществеността до съда, разширяване на предоставяната информация, повишаване на прозрачността на съдебните процедури, реорганизация на физическото пространство за по-широк достъп до информация от и за съда и използване на модерни технологии за информационно обезпечаване.* Конкретно се предвижда усъвършенстване дейността на информационен център за информация и услуги на граждани, проучване на общественото мнение за дейността на съда във Варна и подобряване визията и възможностите на Интернет страницата на ВОС - www.vcourts.org.

Окръжен съд - Шумен в сътрудничество с Инициатива за укрепване на съдебната система в България на USAID и Ийст уест мениджмънт институт описва в *документ от 10 страници постиженията на съда в Шумен като участник по програма „Съдилища-партньори“*. Документът има за цел мултиплициране на успешните практики за съдилищата в България при реформирането на съдебната система: <http://www.ewmi-bg.com/docs/ShumenRCprofil.pdf>

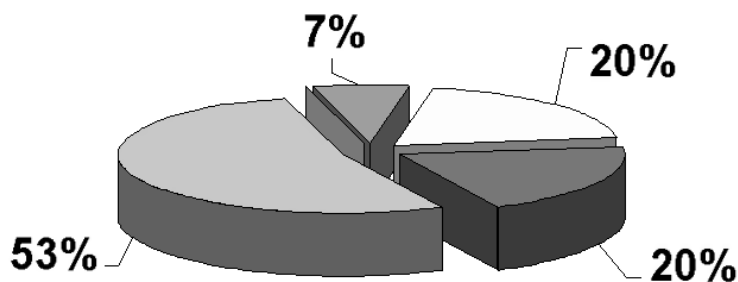
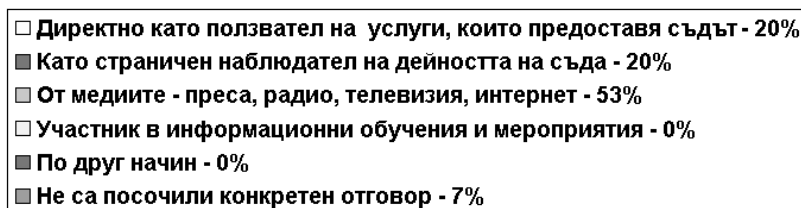
**ПРИЛОЖЕНИЯ - ТАБЛИЦИ, ДИАГРАМИ,
АНАЛИЗИ И ДРУГИ**

Диаграма 8.1. - Месечна оценка за март 2006г.

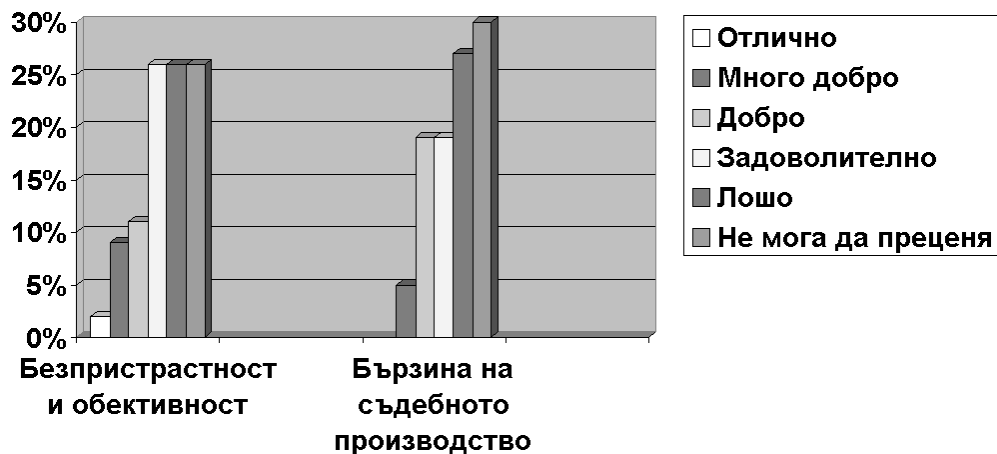
„Как се информирате за дейността на съдебната система в Разград?“

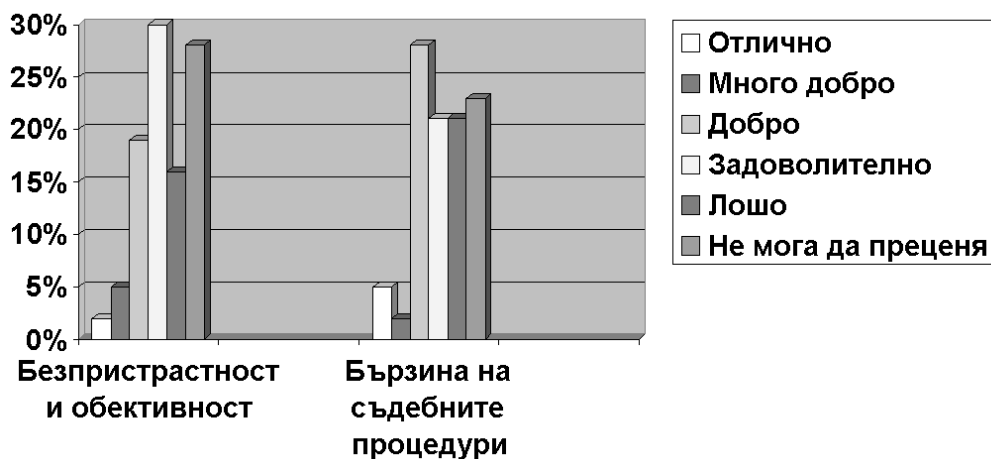
„Как формирате впечатлението си за дейността на съдиите и съдебните служители в Разград?“

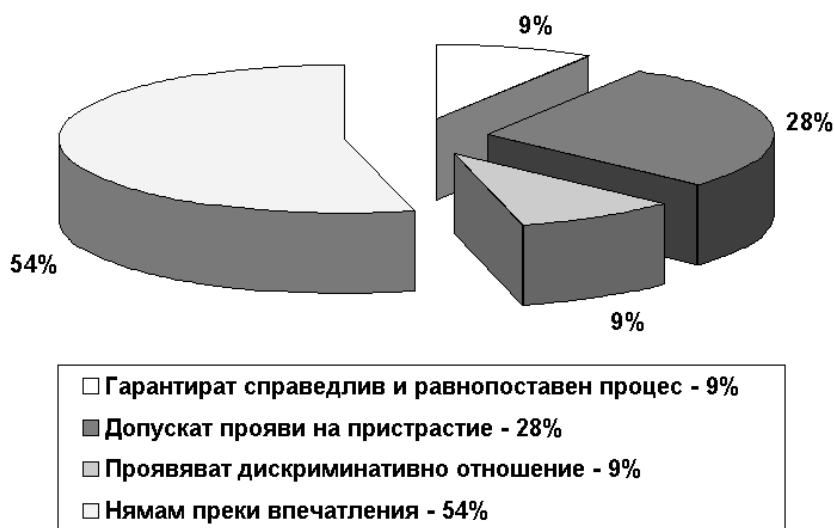
„Как оценявате качеството на правораздаване в Окръжен съд - Разград?“

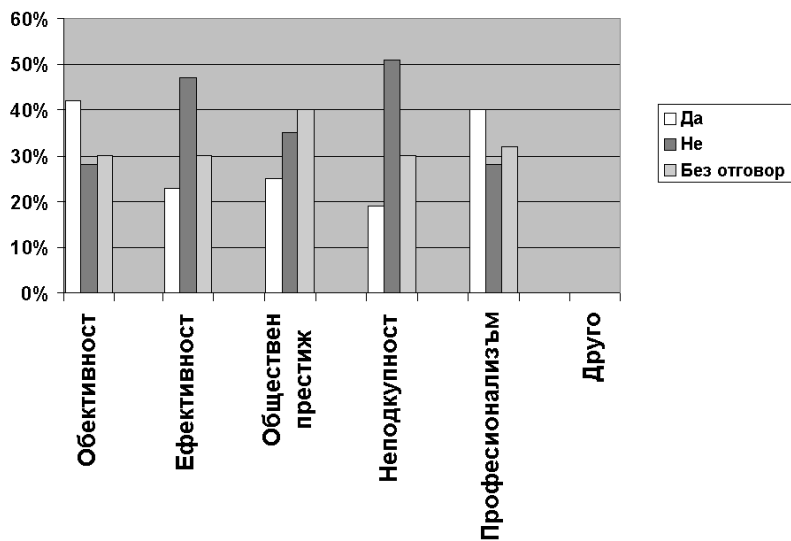
„Как оценявате качеството на правораздаване в Районен съд - Разград?“

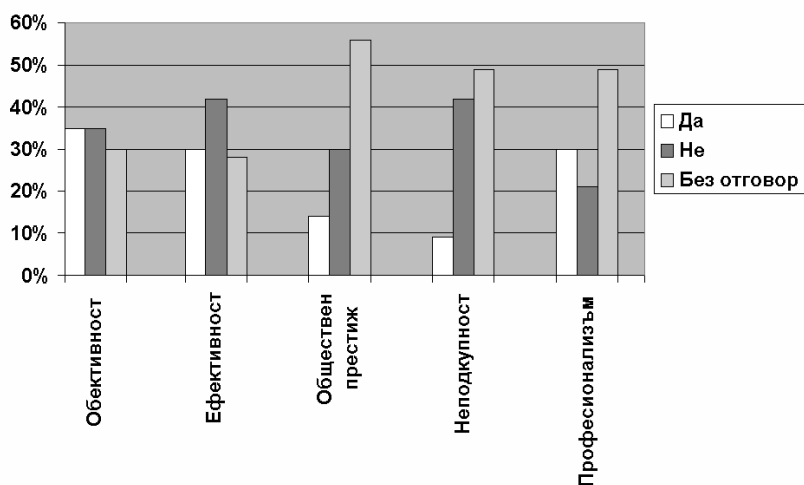
„Как оценявате отношението на съдиите към участниците в съдебния процес?“

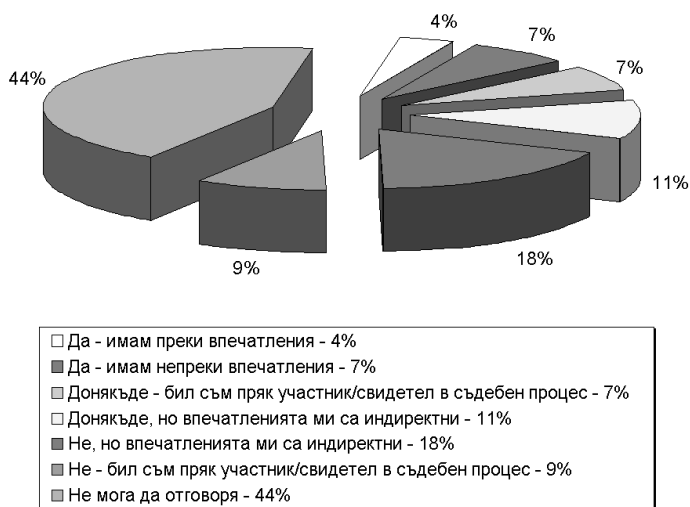
„Според вас съдиите в Окръжен съд - Разград притежават ли качествата?:“

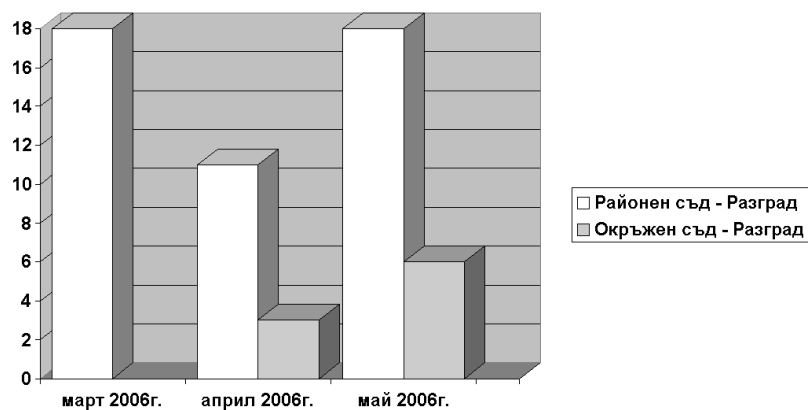
„Според вас съдиите в Районен съд - Разград притежават ли качествата?:“

„Имате ли доверие в съдебната система в Разград?“

Диаграма 8.2.: Наблюдавани дела в Районен съд и Окръжен съд - Разград

Диаграма 8.3: Видове наблюдавани дела

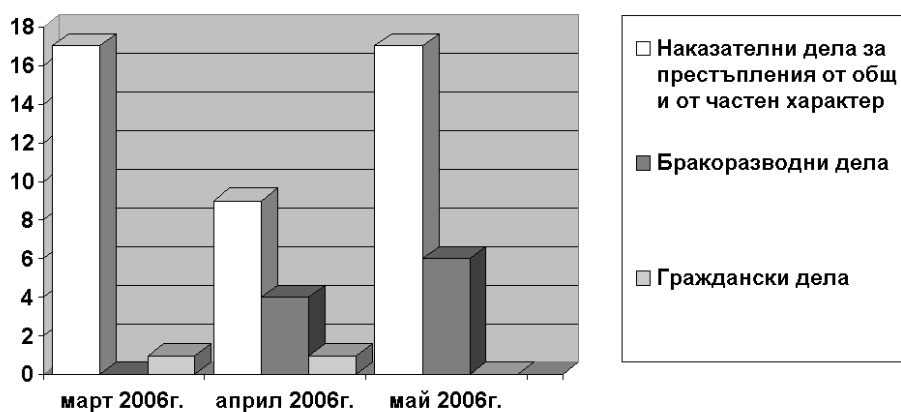
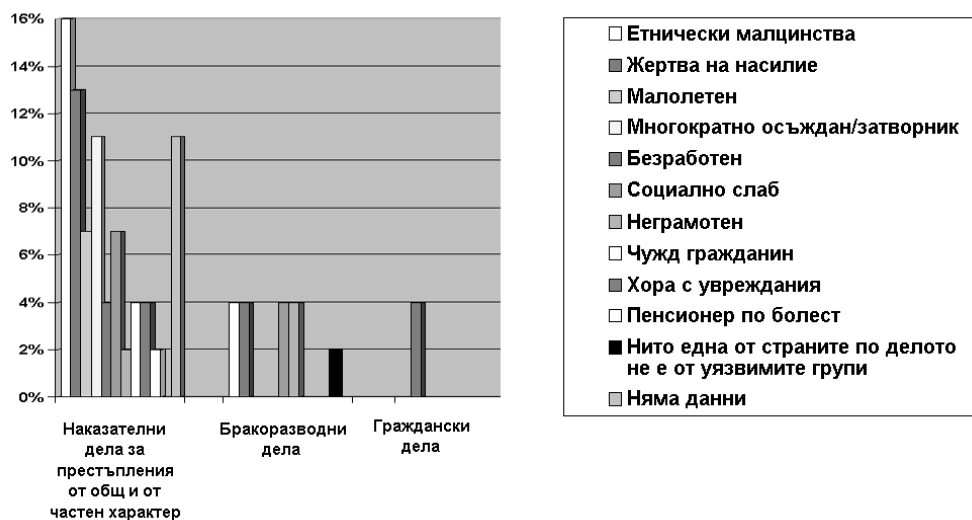

Таблица и диаграма 8.4.: Обект на наблюдение

Статистика

През трите месеца март-май 2006г. са наблюдавани общо 56 съдебни заседания по 55 съдебни дела. От тях в Районен съд са наблюдавани 47 съдебни заседания (84%), а в Окръжен съд 9 съдебни заседания (16%).

През **месец март 2006г.** пет граждански наблюдатели наблюдаваха общо 18 съдебни заседания по 18 съдебни дела. Всичките съдебни заседания бяха в Районен съд - Разград. От 18 съдебни дела, 17 са наказателни дела за престъпления от общ и частен характер и 1 е гражданско дело.

През **месец април 2006г.** са наблюдавани 14 съдебни заседания по 14 съдебни дела. О тях 9 са наказателни дела от общ и от частен характер, 4 бракоразводни дела и 1 гражданско дело. 11 съдебни заседания са наблюдавани в Районен съд - Разград и 3 съдебни заседания в Окръжен съд - Разград.

През **месец май 2006г.** са наблюдавани общо 24 съдебни заседания по 23 съдебни дела. От тях 17 са наказателни дела за престъпления от общ и частен характер и 6 бракоразводни дела. В Окръжен съд са наблюдавани 6 съдебни заседания, а в Районен съд 18 съдебни заседания.

Таблица 1: Обект на наблюдение

Обект на наблюдение	Наказателни дела от общ и частен характер	Бракоразводни дела	Граждански дела
Съдебни дела			
Етнически малцинства	9 (16%)	2 (4%)	
Жертва на насилие	7 (13%)	2 (4%)	2 (4%)
Малолетен	4 (7%)		
Многократно осъждан, затворник	6 (11%)		
Безработен	2 (4%)		
Социално слаб	4 (7%)	2 (4%)	
Неграмотен	1 (2%)	2 (4%)	
Чужд гражданин	2 (4%)		
Хора с увреждания	2 (4%)		
Пенсионер по болест	1 (2%)		
Нито една от страните по делото не е от уязвимите групи		1 (2%)	
Няма данни	6 (11%)		
ОБЩО	44 (100%)	9	2

От общо 56 съдебни заседания 7 (по-малко от 1/4) са почнали със закъснение с от 5 до 20 минути.

В 54 съдебни заседания обвиняемите/ответниците са български граждани, 2 са с друго гражданство.

В 9 съдебни заседания обвиняемите са били осъждани и реабилитирани, в 10 съдебни заседания обвиняемите са били осъждани и нереабилитирани, а в 13 съдебни заседания са били неосъждани, в 1 съдебно заседание няма данни за съдебното минало.

В 29 съдебни заседания обвиняемите са грамотни, в 2 са неграмотни или слабо неграмотни, в 2 няма данни.

В 4 съдебни заседания обвиняемите са нямали адвокат или служебен защитник, в 2 съдебни заседания няма данни.

В 24 съдебни заседания пострадалият е с българско гражданство, в 2 съдебни заседания няма данни.

В 9 съдебни заседания пострадалите са имали адвокат, в 3 съдебни заседания няма данни.

Степен на образование	Обвиняеми	Пострадали
Начално	7	7
Основно	16	2
Средно	9	5
Висше	1	1
Няма данни	3	4

ни.

При 8 съдебни дела прокурорът е връщал дело за допълнително разследване, в 2 съдебни заседания няма данни.

В 28 съдебни заседания присъстващите са могли да чуват изявленията на участниците в процеса, в 2 съдебни заседания чуваемостта е била частична, а в 1 съдебно заседание нама данни.

В 6 съдебни заседания обвиняемите не са присъствали на дело.

В 4 съдебни заседания пострадалите не са присъствали на дело.

Етническа принадлежност	Обвиняеми/ответници	Пострадали/ищци
Българска	9	11
Ромска/етническа	8	5
Турска	15	6
Друга	2	

В 8 съдебни заседания близки/роднини на обвиняемия са присъствали на заседанията.

В 7 съдебни заседания близки и роднини на пострадалия са присъствали на заседанията.

В 2 съдебни заседания няма данни.

В 22 съдебни заседания е даден ход на дело, при 9 съдебни заседания не е даден ход на дело; в 2 съдебни заседания делата са отложени, за 2 съдебни заседания няма данни

В 12 съдебни заседания обвиняемият не е бил арестуван към момента на извършване на престъпление.

В 5 съдебни заседания обвиняемият е бил арестуван по време на предварително производство.

В 14 съдебни заседания обвиняемият не е бил арестуван по време на съдебното производство.

За 3 съдебни заседания няма данни.

В 4 съдебни заседания е имало по делото твърдения за домашно насилие.

В 4 съдебни заседания е имало по делото доказателство за домашно насилие.

В 3 съдебни заседания няма данни.

В 31 съдебни заседания не е съществувало напрежение между страните в съдебна зала и по време на съдебно дело.

В 2 съдебни заседания е имало напрежение в съдебната зала, а в 3 съдебни заседания е имало напрежение по време на съдебно дело.

За 3 съдебни заседания няма данни.

В 10 съдебни заседания пострадалият е направил изявления.

В 10 съдебни заседания няма данни.

В 12 съдебни заседания обвиняемият е направил изявления.

В 7 съдебни заседания няма данни.

В 3 съдебни заседания обвиняемият и пострадалият не се познават.

В 1 съдебно заседание обвиняемият и пострадалият са съпрузи.

В 1 съдебно заседание двете страни са роднини.

В 11 съдебни заседания двете страни са само познати.

В 6 съдебни заседания обвиняемият дава показания за причините за престъплението в съдебно заседание. В 7 съдебни заседания няма данни.

В 1 съдебно заседание пострадалият и обвиняемият имат общи деца под 18-годишна възраст в залата.

В 2 съдебни заседания са присъствали деца под 18-годишна възраст на сцената на престъплението.

В 1 съдебно заседание са изнесени данни, че деца под 18-годишна възраст са били свидетели на насилие между обвиняемия и пострадалия.

В 1 съдебно заседание са разпитвани деца като свидетели по дело.

в 18 съдебни заседания прокурорът е проявил задълбочено познаване на случая, а в 2 съдебни заседания прокурорът не е проявил дълбоко познаване на случая.

В 2 съдебни дела прокурорът не е проявил активност по време на заседанието, в 18 съдебни заседания прокурорите са били активни при доказване на обвинението.

В 8 съдебни заседания прокурорът не е направил забележки, в 1 съдебно заседание има отправена забележка.

В 4 съдебни заседания прокурорът е проявил активност и е направил възражения и в още толкова заседания (4) няма възражение от страна на прокурора.

В 6 съдебни заседания прокурорът е направил искания, като в 5 съдебни заседания няма искания.

Във всички наблюдавани съдебни заседания съдът не е проявил пристрастност към страните по съдебно дело.

При 25 съдебни заседания съдията е успял да поддържа реда в залата.

В 28 съдебни заседания съдът изпълни задължението си да укаже правата на страните.

В 23 съдебни заседания не са правени коментари и изявления извън протокола.

В 14 съдебни заседания съдът прояви активност при изясняване на причините за престъпление, в 3 съдебни дела не е отбелязана такава активност.

В 2 съдебно заседание съдът ползва възможността да приложи възпитателна функция на процеса в определени случаи, когато групи посещават съдебно заседание.

В 5 съдебни заседания са изнесени данни за предишни прояви на насилие от обвиняемия, в 11 съдебни заседания няма такива данни.

В 2 съдебни заседания са изнесени данни за продължаващо насилие от страна на обвиняемия, в 11 съдебни заседания не са изнесени такива данни.

В 3 съдебни заседания съдът е предприел мерки за спиране на насилието.

В 5 съдебни заседания съдът е проявил активност при изясняване на формите, причините и резултатите от насилието.

В 1 съдебно заседание делото приключва с оправдателна присъда.

В 13 съдебни заседания делата приключват с осъдителна присъда.

В 4 съдебни заседания делата са прекратени със сключени споразумения.

Глава IX

Библиография

- 1.Месечни доклади на гражданските наблюдатели.
- 2.Проект „Гражданско наблюдение на съда в Разград“ 2004г., <http://court-rz.hit.bg>, рубрика Бюлетин/Документи/Проучване.
- 3.План за подобряване дейността на Окръжен съд - Варна - <http://vcourts.org/plan.htm>
- 4.Медийна стратегия на съдебната власт, приета от Висшия съдебен съвет (Протокол №25/25.06.2003г)
- 5.Окръжен съд - Шумен в сътрудничество с Инициатива за укрепване на съдебната система в България на USAID и Ийст уест мениджмънт институт - <http://www.ewmi-bg.com/docs/ShumenRCprofil.pdf>

НАБЛЮДЕНИЕ НА ПУБЛИЧНИЯ ОБРАЗ НА СЪДА В РАЗГРАД

ДЕКЕМВРИ 2005 - ЮНИ 2006 г.

В периода декември 2005 - юни 2006 г. Консорциум „Центърът на НПО в Разград“, „Младежки Форум 2001 - Разград“ и „Център за подкрепа на жени в с. Стражец“ организират текущо наблюдение на съда в Разград. Направени са три проучвания на общественото мнение - през месец декември 2005г., през месец март и през месец юни 2006г. Анкетирани са млади хора и представители на етнически малцинства от гр. Разград по метода на случайния подбор.

Проучванията отразяват мнението на гражданите относно качествата на съдиите и съдебните служители в канцелариите на Районен съд и Окръжен съд - Разград; как формират впечатления за дейността на съдебната система; за работата на съдиите и съдебните служители в Разград; откъде и как желаят да получават информация за дейността на съда в Разград; как оценяват качеството на правораздаване в Районен съд и Окръжен съд - Разград; удовлетворени ли са от обслужването в канцелариите на съда; прозрачни ли са за гражданите механизмите на функциониране и отчетност на съда в Разград.

Резултатите от първото проучване през месец декември 2005г. сочат, че гражданите са добре информирани и проявяват интерес към дейността на Разградски окръжен и Районен съд и имат желание да предоставят препоръки за подобряване дейността на съдебната система в областния център.

Показателен е фактът, че повече от 80% от анкетираните се информират за дейността на съдебната система в гр. Разград от средствата за масово осведомяване. Първоначална информация за дейността на съда гражданите получават от местните електронни и печатни издания, което говори, че медиите са единственият официален източник за получаване на информация. Само 24 на сто от анкетираните получават данни за съда като странични наблюдатели, а 15% се осведомяват от Интернет. В бъдеще гражданите заявяват, че желаят да научават повече за правораздавателните органи от: медиите /57%/ , личен разговор със съдебен служител /13%/ и Интернет /12%/.

Всеобщо е мнението, че е много важно да има общодостъпна информация. Според

гражданите в средствата за масово осведомяване, трябва да има повече материали за съда.

29 на сто от анкетираните дават добра оценка на Разградския окръжен съд за безпристрастност и обективно правораздаване. За работата на районните съдии обаче отговор „Добро“ дават с 5 на сто повече. На същия въпрос за Окръжния съд - Разград със „Задоволително“ и „Не мога да преценя“ отговарят 42%.

Доверие в съда имат

55 % от участниците в анкетата. Според 37 на сто, бързината на съдебното производство в Окръжния съд - Разград е задоволителна, а за Районния съд - Разград същото смятат 24 на сто. Само 8 % мислят, че окръжните магистрати заслужават отличен за безпристрастност и обективност, а за районните магистрати процентът е по висок - 13 на сто. Висока оценка за бързина на съдебното производство в Окръжен и Районен съд - Разград поставят едва 5 % или 1/20 от анкетираните граждани.

Голяма част от интервюираните не могат да преценят какво е отношението на съдиите към участниците в съдебния процес, тъй като не са ползвали услугите на съда и не са присъствали на съдебни дела. Показателен е големият процент отговори „Нямам преки впечатления“ /над 60 %/. 24 % от анкетираните смятат, че съдиите гарантират справедлив и равнопоставен процес. Сравнително нисък е процентът на отговорилите /13 %/, които предполагат наличие на дискриминационно отношение и прояви на пристрастие.

66 на сто от участниците в проучването смятат, че **окръжните съдии са обективни** при вземане на решенията. Толкова са и категоричните, че **магистратите са професионалисти**, а 50 на сто

твърдят, че **правораздавателните са ефективни**. 42 % смятат, че служителите на Окръжния съд - Разград притежават обществен престиж, а че са неподкупни мислят 47 % от анкетираните.

твърдят, че **правораздавателните са ефективни**.

Положително мнение за професионалните качества на съдиите в Разградския Районен съд имат 1/3 от анкетираните.

Преобладават положителните отговори и за обслужването в канцелариите на Окръжен съд. Според 42 % от допитаните, съдебните служители са бързи, а 56 на сто твърдят, че обслужването е ефективно. Повече от 50 % смятат, че администраторите проявяват компетентност при предоставяне на информация и се държат любезно с гражданите. Положителното отношение на гражданите към обслужването в канцелариите на Районен съд преобладава в повече от половината от анкетираните. Над 70 на сто от интервюираните отговарят че, служителите в канцелариите на двете съдилища спазват работното време. Механизмите на функциониране и отчетност на съда са прозрачни само според 11 % от анкетираните.

От първото проучване става ясно, че разградчани очакват от съда повишаване на ефективността и качеството на услугите, подаване на компетентна информация и качествено обслужване, по-достъпна дейност, подобряване на механизмите за прозрачност и публичност, организиране на срещи с гражданите по актуални проблеми, толерантност и уважение от страна на служителите към клиентите, по-задълбочено познаване на съдебната практика, неподкупност. Анкетиран гражданин препоръчва на магистратите „Повече внимание към стажуващите юристи в съда“.

Проучването през месец март 2006г. показва почти същите резултати. Гражданите споделят активна гражданска позиция, интересуват се от дейността на съдилищата. Показателен е високият процент на информирани за дейността на правораздавателите.

Основният източник на данни за съда отново са медиите, а някои са заявили потребност от провеждане на личен разговор със съдебен служител. Повече от 80 % от запитаните граждани получават информация за съдебната система от печатните и електронни издания. Немалък е и процентът на тези, които черпят информация от личен разговор със съдебни служители и съдии /7 %/, а от Интернет /5 %/.

Повече от половината интервюирани /52 %/ желаят да научат за съда отново от сред-

ствата за масово осведомяване. Нараства процентът на желаещите да получават информация директно от съдебни служители и магистрати. Висок е процентът на любителите на виртуалното пространство, които споделят, че биха искали да научат подробности за съдебната система от Интернет.

40 на сто от гражданите споделят, че формират впечатления като странични наблюдатели на дейността и директно като ползватели на услугите, които предоставя съдът.

26% от интервюираните оценяват качеството на правораздаване в Окръжен съд с оценка „Задоволително“, „Лошо“ и „Не мога да преценя“ - за безпристрастност и обективност. Минимален е процентът /2%/ на анкетираните граждани, посочили отговор „отлично“. За показателя „Бързина на съдебното производство“ отговорът „Не мога да преценя“ са дали /30%/. Оценка „Задоволително“ и „Добро“ поставят 19%, отрицателно мнение за бързината на съдебното производство имат 27%, а за безпристрастност и обективност - 26%.

Правораздаването в Районен съд - Разград според гражданите е добро. 30% го оценяват като задоволително за показателя „безпристрастност и обективност“. За 19% от запитаните то е добро. „Задоволително“ е мнението на 21% от попитаните за бързина

на съдебните процедури. Само 5% са посочили оценка „Отлично“. Отрицателни са отговорите на 16% за безпристрастно и обективно правораздаване и на 21% за бързината на съдебното производство. И в отговорите на този въпрос се запазва високият процент /близо 25%/ на неможещите да преценят качеството на правораздаване.

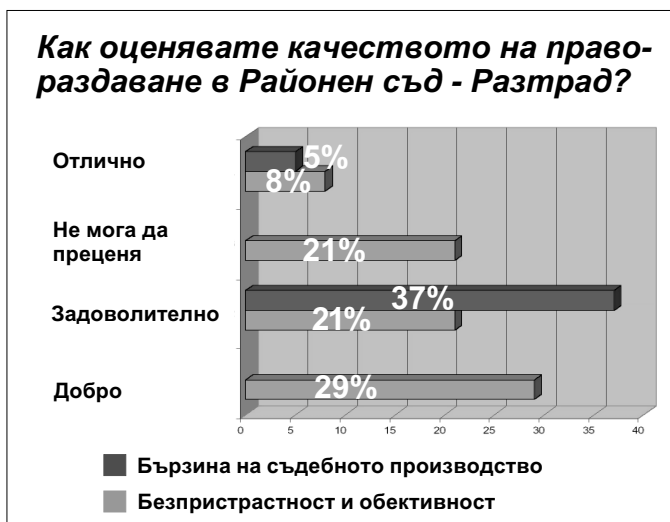
В мнението на анкетираните за отношението на съдиите към привлечените по дела е показателен големият процент отговори „Нямам преки впечатления“ /54%/. Сравнително завишен е процентът на предполагащите, че в Темида е налице пристрастие и наличие на дискриминативно отношение /37%/. Едва 9% смятат, че съдиите гарантират справедлив и равнопоставен процес.

В проучването отново преобладава положителното отношение към Окръжен и Районен съд - Разград. Оценката на запитаните граждани за професионализма на местните магистрати е добра. Преобладава положителното отношение на анкетираните. Повече от 40 на сто смятат, че съдиите от Окръжен съд - Разград са обективни, също толкова залагат на професионализма на магистратите.

23% от гражданите споделят, че магистратите са ефективни. Една четвърт (25%) твърдят, че хората в тоги имат престиж, а 19% мислят, че те са неподкупни. Отрицателните отговори са почти наполовина на положителните. Част от запитаните граждани са убедени, че съдиите не притежават горепосочените качества. 28 на сто твърдят, че магистратите не са обективни, близо 50% отговарят, че липсва ефективност, а според 35 на сто съдиите не се радват на обществен престиж. Половината от гражданите (51%) предполагат наличие на корупция в Окръжния съд.

Положителните отговори са показателни за ефективно и качествено обслужване в канцелариите на съда, за компетентна информация и спазване на работното време. Гражданите очакват към тях да се отнасят любезно и с уважение.

Доволните от обслужването в Окръжен съд - Разград са 30%. За бързина и ефективност на обслужването говорят 35%, за компетентност при предоставяне на информацията - 40%, за любезно отношение - 21%, а за спазване на работното време - 37%.

Обслужването в канцелариите на местния Районен съд е определено от 30% от допитаните като ефективно. „Бързина“ на обслужването са посочили 21% и компетентност при предоставяне на информацията - 26%. От общия брой анкетираните, 26% отговарят, че служителите в канцелариите спазват работното си време, отговорите на 37% от тях са отрицателни, а 37% не са отговорили. 40 на сто от попитаните обаче са на мнение, че администраторите не са любезни с клиентите. Отрицателните отговори в някои аспекти на обслужването надвишават положителните. Почти една трета от клиентите на съдебни услуги (32%) смятат, че обслужването е бавно. Не са доволни от компетентността на служителите при предоставяне на информация 28% от анкетираните.

Повече от 40% от гражданите нямат впечатления, не могат да преценят предоставяните услуги и не посочват нито един отговор относно професионалната компетентност на съдебните служители.

Разградчани са категорични, че прозрачността на функциониране и отчетност на съда не е факт и би могла да се подобри. 5% желаят да се организират редовни пресконференции и форуми за информиране на обществеността за дейността и свършената работа на съдебната институция. 30 на сто смятат, че прозрачността на съда би могла да се подобри, а според 21% механизмите на функциониране и отчетност не са прозрачни. „Не мога да отговоря“ казват 44%.

Доверието в съдебната система в настоящето проучване бележи снижение в сравнение с предходното. Отговорилите положително са 29%. 16% от тях са били преки участници и свидетели в съдебен процес, а 29% са с индиректни впечатления. Висок е процентът на анкетираните, които не могат да потвърдят доверие в съдебната система.

Прави впечатление участието на представители на различни възрастови групи. Най-активни в допитването са хората между 21 и 50 години. Жените са 47%, а мъжете - 37%. Със средно образование са 35% от попитаните, а висшистите са 30%.

За да се повиши качеството и бързината на обслужване в съдебната система, анкетираните смятат, че трябва да бъдат назначавани млади хора и компетентни служители. 80% от анкетираните не посочват препоръки.

Резултатите от третото месечно текущо наблюдение (юни 2006г.) за пореден път показват висока информираност и интерес към дейността на Окръжен и Районен съд. Повече от 70% от гражданите се информират за дейността на съдебната система в Разград от средствата за масово осведомяване. Първоначална информация за дейността на съда гражданите получават от местните телевизия и преса. Висок е процентът на анкетираните /12%/ , които получават информация за дейността на съда от Интернет. 7% предпочитат да получат информация за съдебната система в личен разговор със служители и съдии.

Отново е голям процентът на гражданите / 48%/, които формират впечатленията за дейността на съдиите и съдебните служители от средствата за масово осведомяване. 22% от гражданите получават информация

Отново е голям процентът на гражданите / 48%/, които формират впечатленията за дейността на съдиите и съдебните служители от средствата за масово осведомяване. 22% от гражданите получават информация

Декември 2005г.	Март 2006г.	Юни 2006г.
Информация от медиите		
80%	83%	85%
Пристрастие и дискриминационно отношение намират		
16%	13%	13%
Качествено правораздаване		
21%	28%	21%
Бързина на съдебна процедура		
31%	20%	31%
Обективност при вземане на решения		
64%	38%	32%
Професионализъм		
61%	35%	50%
Обществен престиж		
42%	20%	28%
Непогкупност		
48%	14%	19%
Бързина на обслужване		
46%	25%	39%
Ефективност на обслужване		
52%	33%	42%
Компетентност		
53%	33%	32%
Любезно отношение		
52%	19%	42%
Работно време		
75%	32%	47%

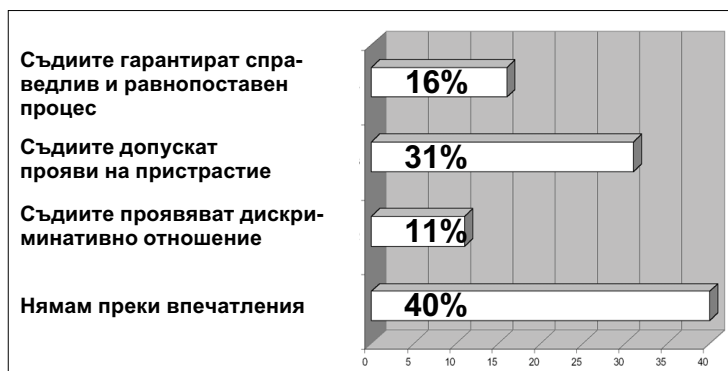
като странични наблюдатели на дейността на съда. 14% от тях формират впечатления си директно като ползвател на услугите, които предоставя съдът. Анкетирани граждани споделят, че се информират от личен разговор със съдебни служители.

Оценката за качеството на правораздаване от „добра“ става „задоволителна“. Положително е мнението за професионализма на съдиите в двете съдилища. Преобладава оценка „Задоволително“ /20% / за безпристрастно и обективно правораздаване в Окръжен съд-Разград. Малко повече от 15% са отговорите „Лошо“. „Отлично“ е мнението на 11%. „Не мога да преценя“ посочват по-голямата част от участниците в анкетата /35%/. Показателят: Бързината на съдебното производство, анкетирани граждани оценяват „Задоволително“ /33%/. Процентът на анкетирани граждани, посочили отговор „отлично“: за бързина на съдебното производство е 9%. Отговорът „Не мога да преценя“ /25% / показва, че гражданите нямат информация за услугите, които предлага Окръжен съд Разград.

Отговорите „Задоволително“ /22% / и „Добро“ /16% / преобладават за безпристрастно и обективно правораздаване в Районен съд-Разград. „Лошо“ е мнението на 18% от анкетирани за безпристрастност и обективност. 31% не могат да преценят дали правораздаването в Районен съд Разград е безпристрастно и обективно. Посочена е и оценка „Отлично“ на 9% от анкетирани за двата показателя. Мнението за бързината на съдебните процедури е задоволително - /29%/, „Добро“ - за 24% от гражданите. В отговорите на този въпрос е еднакво процентното съотношение /22% / на гражданите, които не могат да преценят качеството на правораздаване в Районен съд Разград и тези, които го оценяват като „Лошо“.

16% от анкетирани смятат, че в съдебния процес съдиите гарантират справедлив и равнопоставен процес. Сравнително е завишен процентът на отговорилите, които смятат, че съдиите допускат прояви на пристрастие /31% / и проявяват дискриминативно отношение /11%/. Показателен е големият процент отговори „Нямам преки впечатления“ /над 40% /.

Голяма част от гражданите смятат, че съдиите проявяват обективност и ефективност при вземане на решенията, ползват се с обществен престиж.

Мнението на голяма част от участниците в анкетата е, че съдиите в Окръжен съд - Разград са: обективни при вземане на решенията /33% /, ефективни /38% /, професионалисти /49% /, ползват се с обществен престиж /27% / и неподкупни /18% /. Негативно отношение имат 33% от гражданите за обективността на съдиите, ефективност - 27%, професионализъм - 16%, обществен престиж - 35%, неподкупност - 40%. Останалите участници нямат преки впечатления за дейността на съдиите и не са дали отговор за качествата.

Анкетирани граждани имат положително мнение за професионалните качества на районните съдии за пореден път. Според 29 на сто, магистратите се ползват с обществен престиж, а според 31 на сто, те проявяват обективност. 34% смятат, че работата на съдиите е ефективна и с висок професионализъм - /51%/. 20% са на мнение, че съдиите са неподкупни. Притежават ли това качество съдиите в Районен съд - Разград? На този въпрос с „Не“ отговарят 35% от попитаните. Отрицателната оценка фигурира в отговорите на 34% на участниците в анкетата за обективност, ефективност - 27%, професионализъм - 16%, обществен престиж - 35%. И в отговорите на този въпрос преобладават гражданите, които нямат мнение и не могат да преценят обективността на съдиите при вземане на решения - 35%, ефективност - 31%, професионализъм - 48%, обществен престиж -

42%, неподкупност - 45%.

Последното проучване сочи, че гражданите са доволни от обслужването на съдебните служители в канцелариите на двата съда.

За Окръжен съд Разград: „Бързина“ - отговор „Да“ посочват 40% от анкетираните, „Ефективност на обслужването“ - отново отговор „Да“ е посочен от 48% от гражданите. Проява на компетентност при предоставяне на информация споделят 28% от анкетираните. 36% определят отношението към гражданите като любезно. Относно спазване на работното време от съдебните служители, преобладаващата част от анкетираните /49%/ посочват положителен отговор. Процентното съотношение на гражданите, които и тук не са конкретизирали мнение, варира от 31% до 42%.

Положително е отношението на гражданите и към обслужването в канцелариите на Районен съд. 47 на сто го определят като любезно, а 36 на сто като компетентно. „Бързина“ на обслужването са посочили 38%, а ефективност - 36%. Служителите не нарушават работното си време според 45% от гражданите. Отговорите за спазване на трудовата дисциплина са отрицателни на 18% от участниците в анкетата, а 37% не са отговорили. Гражданите, които не са ползвали услугите на съда и нямат мнение относно професионалната компетентност на съдебните служители, са 40% за „Бързина“ на обслужването, „Ефективност“ и „Компетентност на предоставената информация“ - еднакъв процент - 42%, „Любезно отношение“ - 31%.

Обществените очаквания са свързани с подобряване прозрачността и повече информация за гражданите за дейността на съдебната система. Голяма част от гражданите желаят механизмите за прозрачност и отчетност да са публични и достъпни. Да се предоставя повече информация за дейността на съдебната система в местните средства за масово осведомяване. На въпроса с „Да“ отговарят 6 човека /13%/, „Не“ - 31%, посочилите „Не мога да отговоря“ са 29%; „Прозрачността може да се подобри“ смятат 27%.

Доверието на гражданите в съдебната система в Разград не се е повишило в процентно отношение. 45% имат доверие в съда като преки участници и свидетели в съдебен процес и с индиректни впечатления. Отрицателно е мнението на 21%, 34% не желаят да изразят мнение и посочват „Не мога да отговоря“.

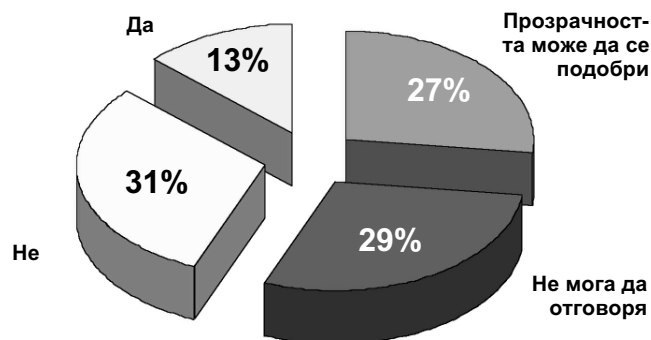
В настоящото проучване най-активни са гражданите между 20 и 40 години. Преобладават участниците с висше образование - 47%, със средно са 42%. Жените са 61%, а мъжете - 39%.

Близко 70% от анкетираните граждани не отправят конкретни препоръки. Предложенията са свързани предимно с подобряване прозрачността и предоставяне на повече информация за дейността на съдебната система в Разград. Един гражданин предлага в съда да се обособи санитарен възел за посетители. Анкетираните предлагат отношението към гражданите да се подобри, съдебните служители да се отнасят с по-голямо уважение към клиентите. Съществува и мнение, че дейността на съда не зависи от препоръките, тъй като няма да се вземат предвид.

Мнението на гражданите през месец юни 2006г., съпоставено с текущото наблюдение на публичния образ на съда през декември 2005г. и март 2006г., показва:

Сравнително устойчива е тенденцията за получените информация „От медиите - преса, радио, телевизия“: декември 2005г. - 80%, март 2006г. - 83%, юни 2006г. - 85%.

Смятате ли, че механизмите на функциониране и отчетност на съда в Разград са прозрачни за гражданите?

Високият процент на допускащите прояви на пристрастие от съдии и служители и наличие на дискриминационно отношение през месец юни 2006г. приближава 50% / декември 2005г. - 16%, март 2006г. - 13%/, очертава не особено добър образ на институцията.

Посочените 21% за **задоволително ниво** на качеството на правораздаване в Окръжен съд и Районен съд Разград /безпристрастност и обективност/ през месец декември 2005г. се повишава през месец март 2006г. до 28%, а през месец юни 2006г. отново намалява на 21%.

За бързина на съдебните процедури отново преобладава задоволителна оценка. Процентното съотношение за декември 2005г. и юни 2006г. е еднакво - 31%, в регресия за месец март 2006г. - 20%.

Според гражданите, съдиите в съда в Разград притежават качествата: обективност при вземане на решенията, ефективност, професионализъм, обществен престиж и неподкупност. Висока е оценката за професионалните качества на съдиите през месец декември 2005г. Обективност при вземане на решенията посочват 64% от анкетираните. През месец март 2006г. намалява на 38%, през юни вече е 32%.

Професионализъм съдиите притежават според 61% през месец декември 2005г., за март 2006г. - 35%, за юни отново се завишава на 50%.

Съдиите в Разград се ползват с обществен престиж смятат 42% от гражданите през месец декември 2005г., през март 2006г. такова е мнението на 20%, за юни 2006г. - 28%.

Неподкупност е следващото обсъждано качество. Показателно е значителното намаляние за периода. През декември 2005г. положителна е оценката на 48% от гражданите, която драстично спада на 14% за месец март 2006г. и на 19% за месец юни 2006г.

За обслужването на гражданите в канцелариите отново обезпокояващо намаляват положителните отговори. Бързина - 46% за месец декември 2005г., през март 2006г. стига до 25%, месец юни 2006г. - покачване на 39%.

Ефективност на обслужването - 52% показват резултатите за месец декември 2005г., март 2006г. - 33%, за юни има завишение на 42%.

Компетентност при предоставяне на информацията - 53% за декември 2005г., март 2006г. са 33%, юни 2006г. - 32%.

Любезно отношение към гражданите смятат 52% от анкетираните през месец декември 2005г., март 2006г. - 19%, юни 2006г. - 42%.

Спазване на работното време - 75% за декември 2005г. Посочените 32% за март 2006г. се увеличават на 47% през юни 2006г.

Прави впечатление участието на гражданите от различни възрастови групи. Най-заинтересовани от проблемите на съда в Разград са гражданите в активна възраст от 26-50г., както и гражданите между 56-65г. Жените проявяват активност в проведеното месечно наблюдение на съда в Разград. От всички участници в трите анкети, жените са 58%, мъжете - 42%. Висок е процентът на гражда-

ните с висше /38 % / и средно образование /41 % /, които се интересуват от въпросите на съдебната система.

ИЗВОДИ

- Гражданите се интересуват от дейността на местната съдебна власт. Свободно споделят своето мнение и отправят препоръки за подобряване прозрачността и публичността на дейността на съда в Разград.
- Обществените очаквания са свързани с повишаване на ефективността и качеството на услугите, които предоставя съдебната институция.
- Съдът в областния център трябва да работи приоритетно в посока към повишаване на доверието на гражданите.
- За подобряване прозрачността и публичността на институцията гражданите предлагат да се организират редовни пресконференции за запознаване на обществеността с дейността на съда и свършената работа. Дейността на правораздавателите и всичко свързано със съдебната система да стане по-достъпна за обикновените граждани - може би повече срещи с тях, повече информация в местните вестници, предлагат още анкетираните.
- Висок е процентът на гражданите, които са удовлетворени от степента на правораздаване и услугите, които предоставя съда. Те смятат, че съдебните служители се отнасят с уважение, стремят се да повишат общественото доверие към съдебната институция.
- Гражданите проявяват интерес към дейността на Окръжен съд и Районен съд Разград и се нуждаят от информация. Високо е доверието в местните медии като най-предпочитаното средство и основен източник за получаване на информация за дейността на съда в Разград. Телевизия, вестници и радио са основно и най-популярно средство, което гражданите използват, за да се информират за дейността на съдебната власт.
- Част от анкетираните смятат, че съдебните служители са достойни за своята професия, вдъхват респект и уважение, притежават висок професионализъм.
- Анкетираните граждани смятат, че служителите в канцелариите на двата съда се отнасят към гражданите любезно и с необходимото внимание.
- Съдът в Разград да има Интернет-страница, от която гражданите да получават актуална информация.

Юли 2006г.

ЦЕНТЪР НА НЕПРАВИТЕЛСТВЕНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ В РАЗГРАД

Центърът на неправителствените организации е създаден на 8 януари 1997 г. в Разград от седем граждански сдружения в Разград. Организацията подпомага развитието на гражданското общество в Лудогорието. Организира тренинги за местни граждански лидери и подпомага укрепването на гражданския сектор в област Разград. В момента

Центърът осъществява проект за консултиране на ромската общност, гражданско наблюдение на съда в Разград, подкрепя развитието на Дневен център за жени в село Стражец и развива социално предприятие за безработни жени.

От месец февруари 2005г. Центърът на НПО е активен член на Мрежата за социални услуги. През месец май 2004г участва в създаването на Регионалната мрежа „Полицията в близост до малцинствата“, Букурещ, Румъния. Организацията е член на националната мрежа „Полицията в близост до обществото“ от март 2004г.

Основна мисия

Нашата мисия е да се застъпваме за гражданско участие в демократичните процеси на местно ниво.

ЦЕЛИ

Подпомагане развитието на демократичните институции.

Подобряване предоставянето на социални услуги и развитие на междусекторното сътрудничество за повишаване капацитета на гражданските организации.

Подкрепя на реформата в полицията, мотивиране на представителите на етническите общности да сътрудничат на полицията и да изпълняват много и различни роли.

Съдействие за повишаване ролята на жените в етническите общности.

Подобряване взаимоотношенията между полицията и етническите малцинства.

Утвърждава името и мястото на неправителствените организации в обществото.

ЦЕНТЪР НА НЕПРАВИТЕЛСТВЕНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ В РАЗГРАД

ж. к. „Освобождение“ № 34, партер

7200 Разград

тел./факс (+ 359 84) 661694

E-mail: bafe@ngo-rz.org

www.ngo-rz.hit.bg; www.court-rz.hit.bg; www.ngo-police.hit.bg

